

Rikets styrelse

1

Förslag till statsbudget för 1999

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Inledning.....	7
2.1	Omfattning	7
3	Lagförslag	8
3.1	Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio	8
4	Statschefen.....	9
4.1	Omfattning	9
	A1 Kungliga hov- och slottsstaten.....	9
5	Riksdagen och dess myndigheter.....	11
5.1	Omfattning	11
5.2	Utgiftsutvecklingen.....	11
5.3	Anslag.....	11
	B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	11
	B2 Riksdagens förvaltningskostnader	12
	B3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	13
6	Regeringen m.m.	15
6.1	Omfattning	15
6.2	Utgiftsutvecklingen.....	15
6.3	Anslag.....	16
	C1 Regeringskansliet m.m.	16
	C2 Svensk författningssamling.....	18
	C3 Allmänna val	18
	C4 Stöd till politiska partier	19
7	Centrala myndigheter	21
7.1	Omfattning	21
7.2	Utgiftsutvecklingen.....	21
7.3	Anslag.....	21
	D1 Justitiekanslern.....	21
	D2 Datainspektionen	23
	D3 Sametinget.....	24

8	Mediefrågor.....	27
8.1	Omfattning.....	27
8.2	Utgiftsutvecklingen	27
8.3	Resultatbedömning	28
8.4	Revisionens iakttagelser.....	30
8.5	Skatteavvikelser	30
8.6	Anslag	30
	E1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	30
	E2 Presstöd	31
	E3 Stöd till radio- och kassettidningar.....	32
	E4 Radio- och TV-verket.....	33
	E5 Granskningsnämnden för radio och TV	34

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. medger att anslaget Regeringskansliet m.m. får användas för att utgifter som ursprungligen tillgodosågs från anslagen Extra utgifter (avsnitt 6.3),
2. antar regeringens förslag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio,
3. för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse* enligt följande uppställning

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
A1 Kungliga hov- och slottsstaten	ramanslag	77 125
B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	ramanslag	489 000
B2 Riksdagens förvaltningskostnader	ramanslag	420 300
B3 Riksdagens ombudsmän, justititeombudsmännen	ramanslag	39 173
C1 Regeringskansliet m.m.	ramanslag	2 179 419
C2 Svensk författningssamling	ramanslag	1 011
C3 Allmänna val	ramanslag	100 000
C4 Stöd till politiska partier	ramanslag	139 900
D1 Justitiekanslern	ramanslag	11 626
D2 Datainspektionen	ramanslag	30 309
D3 Sametinget	ramanslag	13 661
E1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	ramanslag	4 601
E2 Presstöd	ramanslag	531 579
E3 Stöd till radio- och kassettidningar	ramanslag	127 300
E4 Radio- och TV-verket	ramanslag	7 631
E5 Granskningsnämnden för radio och TV	ramanslag	7 069
Summa		4 179 704

Riksdagens förvaltningsstyrelse föreslår att riksdagen

1. bemyndigar riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 1999 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter till ett sammanlagt belopp av 28 600 000 kronor.

2 Inledning

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna statschefen, riksdagen och dess myndigheter, regeringen, centrala myndigheter samt mediefrågor. För år 1998 uppgår de totala utgifterna enligt statsbudgeten till cirka 4 miljarder kronor, varav 2,2 miljarder kronor till regeringen m.m., 1 miljard kronor till riksdagen

och dess myndigheter samt 0,7 miljarder kronor till mediefrågor.

Utgiftsområdets heterogena karaktär medför att några övergripande mål för utgiftsområdet inte har beslutats.

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Verksamhetsområde	Utfall 1997	Anslag 1998 ¹	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
A Statschefen	74	72	74	77	79	80
B Riksdagen och dess myndigheter	823	956	971	949	975	990
C Regeringen m.m.	2 301	2 222	2 493	2 420	2 473	2 753
D Centrala myndigheter	46	47	48	56	56	51
E Mediefrågor	666	679	689	678	680	680
Äldre anslag			105			
Totalt för utgiftsområde 1	3 910	3 976	4 380	4 180	4 263	4 554

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio

Härigenom föreskrivs att lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, som gäller till utgången av år 1998, skall fortsätta att gälla till utgången av år 2000.

4 Statschefen

4.1 Omfattning

Utgifterna för statschefen utgörs av anslaget Kungliga hov- och slottsstaten. Genom anslaget finansieras statschefens officiella funktioner och driftskostnaderna för de kungliga slotten utom fastighetsunderhåll.

A1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 4.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	73 726	Anslags- sparande	-
1998	Anslag	72 404	Utgifts- prognos	74 448
1999	Förslag	77 125		
2000	Beräknat	78 559 ¹		
2001	Beräknat	79 588 ²		

¹Motsvarar 77 125 tkr i 1999 års prisnivå.

²Motsvarar 77 125 tkr i 1999 års prisnivå.

Anslaget avser att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor.

Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten utom fastighetsunderhåll, som finansieras av Statens fastighetsverk. Stockholms slott är Konungens officiella residens och används för representation. Delar av slottet visas för allmänheten. En del av Drottningholms slott används av Konungen och Hans familj som bostad och en annan del visas för allmänheten. I Ulriksdals slott har lokaler upplåtits till Världsnaturfonden. Slottet är även öppet för allmänheten och används bl.a. för utställningar. I anslutning till slottet finns en utställningslokal och det s.k. Orangeriet. Haga

slott är upplåtet till regeringen som bostad för prominenta gäster från utlandet. Gripsholms slott utnyttjas som museum och för utställning av en del av svenska statens porträttsamling. Strömsholms slott och Tullgarns slott visas för allmänheten. Rosersbergs slott disponeras till större delen av Statens räddningsverk. De två översta våningarna i slottet har dock fått behålla sin ursprungliga karaktär och visas för allmänheten. Från anslaget betalas vidare Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten men som disponeras av Konungen. Husgerådskammaren förvaltar även de Bernadotteska familjestiftelsernas bestånd av möbler, konst och konsthantverk samt administrerar Bernadottebiblioteket.

Kungliga hov- och slottsstaten har inget anslagssparande. Utgiftsprognosen visar ett underskott för 1998. En anledning till detta är att Kungliga hov- och slottsstaten har avvecklingskostnader för personal som har sagts upp under året.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungliga hov- och slottsstaten skall enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten skall läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts vad gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av

medelsbehovet. Av verksamhetsberättelsen för 1997 framgår att en omfattande verksamhet har bedrivits. Verksamheten har bl.a. präglats av Prins Bertils bortgång. Till de stora händelserna hör också statsbesöket i Sydafrika samt Irlands, Österrikes och Ryska federationens presidenters statsbesök i Sverige. Vidare har Konungen tillsammans med Drottningen bl.a. avlagt ett officiellt besök i Japan med anledning av en Sverigekampanj.

Under 1997 hölls representationsvåningarna på Kungl. slottet öppna för allmänheten under 242 dagar mot 270 dagar under 1996. Minskningen beror på att antalet statsbesök varit fler under 1997. Utställningen "Slottet Tre Kronor brinner" öppnade under våren 1997. Antalet besökare på slotten, exklusive Stockholms slott, uppskattas till knappt 290 000 vilket är en minskning med ca fem procent jämfört med 1996. Största besöksantalet visar Drottningholms och Gripsholms slott. Arbetet med att bygga upp ett slottsmuseum på Stockholms slott pågår och invigning beräknas ske under våren 1999.

En sänkning av ambitionsnivån för delar av verksamheten redovisas. Detta är en följd av de omfattande rationaliseringar som har genomförts under de senaste tre åren och som bl.a. har inneburit personalnedskärningar. Under 1997 har personalstyrkan minskats med motsvarande 14 heltidstjänster (cirka sex procent). Med denna nedskärning har de besparingskrav som ålagts Kungliga hov- och slottsstaten kunnat uppfyllas.

Slutsatser

Tabell 4.2 Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	72 404
Pris- och löneomräkning	1 477
Justering av premier	744
Ökat resursbehov	2 500
Förslag 1999	77 125

Finansieringen av avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades fr.o.m. 1998 (se bilaga 1, avsnitt 4). Med anledning av detta gjordes en preliminär beräkning av försäkringspremien. En ytterligare justering av teknisk karaktär har gjorts för år 1999.

Säkerheten på Stockholms slott behöver enligt Säkerhetspolisens bedömning förbättras i vissa avseenden. Statens fastighetsverk bygger därför en ny bevakningscentral. För Kungliga hov- och slottsstaten innebär installationen av bevakningscentralen ökade driftskostnader. För att delvis täcka de ökade kostnaderna har anslaget räknats upp med 2,5 miljoner kronor. Ökningen har finansierats genom om-prioriteringar mellan anslag inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att anslaget för 1999 uppgår till 77 125 000 kronor. För 2000 har anslaget beräknats till 78 559 000 kronor och för 2001 till 79 588 000 kronor.

5 Riksdagen och dess myndigheter

5.1 Omfattning

Riksdagens budget inom verksamhetsområdet omfattar dels riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna samt den inre riksdagsförvaltningen, dels Riksdagens ombudsmän.

5.2 Utgiftsutvecklingen

Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 ¹	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
822,8	956,0	970,8	948,5	974,8	989,9

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Under budgetåret 1997 trädde nya ersättningsregler för ledamöterna i kraft. Syftet med de nya reglerna var bl.a. att de skulle vara mer flexibla och bättre anpassade till de regler som gäller i samhället i övrigt.

Den ökade internationaliseringen har, bl.a. till följd av EU-medlemskapet, engagerat alltfler, såväl ledamöter som anställda.

Nya projekt har startats. Här bör särskilt nämnas en utredning av det framtida systemet för ärendehantering och en utredning om byte av teknik i plenisalen. Till stöd för partiernas budgetberäkningar har uppbyggnaden av ett budgetkontor inom utredningstjänsten påbörjats.

Den löpande verksamheten lämnade ett betydande överskott jämfört med budget. Bland de större posterna kan nämnas ledamöternas inrikes resor, pensioner och inkomstgarantier. När det gäller anslaget till förvaltningskostnader avser en stor del av överblivna medel projekt som fortsätter under 1998. Vissa poster har dock lämnat betydande överskott jämfört med budget. Bland dessa kan nämnas telekostnader, fastighetsdriften samt produktion och försäljning av riksdagstryck.

Prioriteringar

Budgetförslaget för 1999 innebär för riksdagens del i huvudsak en konsolidering av nuvarande verksamhet. Vissa kostnadsökningar följer dock av riksdagsvalet 1998. Det gäller främst pensioner och inkomstgarantier till ledamöter som har avgått. Vidare finns medel avsatta för vissa förbättringar av infrastrukturen i datanätet.

5.3 Anslag

B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 5.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	420 033	Anslags- sparande	8 403
1998	Anslag	460 000	Utgifts- prognos	460 000
1999	Förslag	489 000		
2000	Beräknat	494 593 ¹		
2001	Beräknat	502 484 ²		

¹ Motsvarar 486 000 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 486 000 tkr i 1999 års prisnivå

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantibelopp åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, sjukvårdskostnader och utbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöternas deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även bidraget till partigrupperna i riksdagen.

Förvaltningsstyrelsens överväganden

En av förvaltningsstyrelsen utsedd beredningsgrupp ser för närvarande över erfarenheterna av den nya ersättningslagen. I uppdraget ingår även att pröva alternativa former för ett förbättrat politiskt sekreterarstöd till ledamöterna. I avvaktan på resultaten av dessa överväganden föreslås en smärre uppräknings av nuvarande stöd.

En översyn av bidragen till samtliga föreningar etc. som är verksamma inom riksdagen kommer att genomföras under året.

Samarbetet mellan parlamenten i olika länder, särskilt inom Europa, har en lång historisk tradition. I takt med den ökade internationaliseringen utvecklas och intensifieras kontakterna mellan olika länders parlament alltmer. I förslaget ingår en viss ökning av utgifterna för denna verksamhet.

B2 Riksdagens förvaltningskostnader

Tabell 5.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	359 148	Anslags-sparande	70 526
1998	Anslag	460 000	Utgifts-prognos	475 000
1999	Förslag	420 300		
2000	Beräknat	440 988 ¹		
2001	Beräknat	447 682 ²		

¹ Motsvarar 433 200 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 433 200 tkr i 1999 års prisnivå

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, fastighetsförvaltning, intern-service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Investeringarna beräknas uppgå till 67 miljoner kronor, vilket är en minskning jämfört med föregående budgetår då de uppgick till 120 miljoner kronor. Dessa finansieras genom anslag. Till detta kommer 10 miljoner kronor i investeringar i redan beslutade förvärv och ombyggnader av fastigheter för övernattningsbostäder till ledamöter. Dessa investeringar avses bli finansierade genom utnyttjande av redan beslutade låneramar i Riksgäldskontoret.

Förvaltningsstyrelsens överväganden

Budgetförslaget syftar till att det parlamentariska arbetet kan bedrivas effektivt och rationellt samt till att skapa goda arbetsförhållande för riksdagens ledamöter. En viktig uppgift är att informera om riksdagens arbete och dess arbetsformer.

Inom det administrativa området finns medel avsatta för ett nytt modernt lönesystem för att hantera riksdagsledamöternas arvoden, traktamenten och övriga ersättningar enligt ersättningslagen. Insatser planeras för att rationalisera administrationen, såsom införande av elektronisk handel.

På informationsområdet, där efterfrågan på snabb och aktuell information är stor, prioriteras utvecklingen av riksdagens webbtjänster på Internet med bl.a. digitala direktsändningar från kammardebatten. I övrigt prioriteras informationsåtgärder som riktar sig till skolor och allmänhet utanför Stockholmsområdet. Ett 020-nummer föreslås till den automatiska telefoninformationen som ges via ?Riksdagen Direkt?. En satsning på utveckling av ett intranät för intern information planeras under året.

Under 1999 kommer Riksdagsbiblioteket att ta i drift samtliga moduler i det bibliotekssystem som inköptes under budgetåret 1998. Den stora satsningen på byte av bibliotekssystem innebär att inga andra större arbeten eller investeringar sker under året.

Budgetkontoret, som startade sin verksamhet med två utredare under hösten 1997, fick under 1998 ett tillskott på ytterligare två utredare. För att kunna erbjuda ett bredare utbud av tjänster

och mer kvalificerade analyser anställs under 1999 ytterligare en utredare. Nya datorbaserade beräkningsmodeller kommer att anskaffas för analyser inom ett antal områden som företags- och kapitalbeskattning, arbetslöshet och det nya pensionssystemet.

Då EU-upplysningen under 1998 fick ytterligare en informatörstjänst, kunde EU-informationen på riksdagens webbplats utvecklas som ett komplement till telefonservicen mot allmänheten. Under 1999 kommer informationen om aktuella EU-frågor via Internet att vidareutvecklas.

Budgetförslaget på data- och teknikområdet karaktäriseras av fortsatta utbyggnader av infrastrukturen för datanätverk och kommunikation. Detta för att möta kommande behov av video-, ljud- och bildapplikationer. För att garantera fortsatt hög driftsäkerhet och tillgänglighet föreslås vidare en del ersättningsinvesteringar vad gäller äldre hårdvara i systemet. Det föreslås även nysatsningar vad gäller handdatorer och ökad kommunikation över Internet. Viktigt är också föreslagna satsningar kring år 2000-problemet samt DA (dataadministration).

Beträffande övernattningsbostäder till ledamöterna fortsätter ombyggnaderna i kvarteren Aurora och Kvasten. Vidare sker en upprustning av lokaler på Salvii-gränd. Förvaltningskontoret kommer att verka för att Stockholms stad i samarbete med riksdagen vidtar åtgärder avseende den yttre miljön vid riksdagens byggnader. En modernisering av säkerhetssystemet påbörjas, främst av programvarornas standard.

Vidare påbörjas byte av låssystemen i riksdagens byggnader. Budgetförslaget innebär att föregående års restriktiva hållning till anspråk på ökade personalresurser fullföljs. Övertidsuttaget sänktes påtagligt under 1997, även om det fortfarande är oacceptabelt högt inom vissa arbetsenheter. Fortfarande förutsätts att en utökning inom en verksamhet normalt skall lösas genom omfördelning eller neddragning inom en annan. Dock fullföljs etablerandet av ett budgetkontor inom utredningstjänsten, så att kontoret hösten 1999 kommer att bestå av fem kvalificerade utredare.

Under våren 1998 har en utredning genomförts om den framtida inriktningen av tidningen Från Riksdag & Departement. Eventuella behov av personalförstärkningar förutsätts bli bekostade genom höjt

prenumerationspris, vilket i nuläget bedöms vara förhållandevis lågt för en tidning av detta slag.

En personalpolitiskt viktig satsning är planerad i syfte att öka IT-kunskaperna hos alla riksdagsanställda genom att erbjuda en hem-pc med utbildningspaket mot ett månatligt löneavdrag.

B3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Tabell 5.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	35 167	Anslags-sparande	2 078
1998	Anslag	35 960	Utgifts-prognos	35 800
1999	Förslag	39 173		
2000	Beräknat	39 175 ¹		
2001	Beräknat	39 743 ²		

¹ Motsvarar 38 471 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 38 471 tkr i 1999 års prisnivå

Riksdagens ombudsmän övervakar att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Ombudsmännen skall vidare verka för att brister i lagstiftningen avhjälpas.

Justitieombudsmännen

JO-ämbetet skall lika effektivt som tidigare kunna handlägga inkommande klagomål från enskilda.

Verksamhetsmålet för 1999 är att, med bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen, hålla ärendebalanserna och den genomsnittliga handläggningstiden på samma nivå som budgetåret 1997 och bedriva inspektionsverksamhet, som har en klar rättssäkerhetsbefrämjande effekt, i ungefär samma omfattning som hittills.

Riksdagens ombudsmäns resursbehov styrs i huvudsak av ärendetillströmningen och JO:s initiativ- och inspektionsverksamhet, men också av ärendenas genomsnittliga svårighetsgrad och av den servicenivå som bör upprätthållas gentemot allmänheten och myndigheterna. Betydelse har även omfattningen av ombudsmännens internationella kontakter och engagemang, bl.a. för spridningen av Sveriges

unika erfarenheter av ett utvecklat system för tillsyn genom parlamentariska ombudsmän. Vid anslagsberäkningen har Riksdagens ombudsmän utgått från att inga stora avvikelser från nuvarande förhållanden - bl.a. avseende ärendemängden - kommer att inträffa.

Förvaltningsstyrelsens överväganden

Riksdagens förvaltningsstyrelse har inget att invända mot Justitieombudsmännens beräkning.

6 Regeringen m.m.

6.1 Omfattning

Utgifterna för regeringen m.m. avser främst anslaget till Regeringskansliet m.m. i vilket även ingår kommittéväsendet. Utrikesdepartementets verksamhet redovisas under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan.

I verksamhetsområdet ingår även stöd till de politiska partierna, utgifter för allmänna val och Svensk författningssamling.

6.2 Utgiftsutvecklingen

Utgiftsutvecklingen

Milljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 ¹	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
2 301,2	2 222,0	2 493,4	2 420,3	2 473,5	2 753,2

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Resultatinformation

Under senare delen av nittioalet har kraven på Regeringskansliet skärpts. Medborgarnas behov, samhällsutvecklingen, och politikens villkor har förändrats. Allt fler frågor sträcker sig över olika politikområden. Sunda statsfinanser och sysselsättningsfrågorna har exempelvis engagerat stora delar av Regeringskansliet. Sveriges medlemskap i Europeiska unionen har medfört en kraftigt ökad arbetsbörda.

Regeringen har till riksmötet 1997/98 lämnat 153 propositioner och 37 skrivelser. Många av dessa dokument har föregåtts av omfattande utredningar, remissbehandlings etc.

Regeringskansliet har till riksmötet 1997/98 även besvarat 313 interpellationer och 1 103 enkla frågor som tagits fram under en stark tidspress.

Antalet publicerade offentliga utredningar (SOU) har ökat de senaste åren och 1997 publicerades 194 SOU, vilket var ett rekordstort antal. Under året publicerades även 88 departementsskrivelser (Ds). Vidare beslöt regeringen om 154 kommittédirektiv under 1997. Arbetet i Regeringskansliet har resulterat i 1 338 SFS under 1997, vilket är ett lägre antal än tidigare år.

Regeringskansliet internationella engagemang har ökat kraftigt under 90-talet. Särskilt EU-arbetet föranleder ökade arbetsinsatser. Enbart antalet möten i ministerrådets olika arbetsgrupper, där Regeringskansliets tjänstemän ofta deltar, uppskattats till mellan 3 000 - 4 000 per år. Dessutom deltar tjänstemännen i en rad andra möten inom EU. Det totala antalet resor till Bryssel och Luxemburg ligger på cirka 5 000 per år.

En stor del av anslagssparandet beräknas att tas i anspråk för att finansiera Regeringskansliets verksamhet under 1998.

Förändringar

Regeringen beslutade den 4 september 1997 (dnr SB96/3633) om inriktningen på det fortsatta förändrings- och förnyelsearbetet inom Regeringskansliet. Följande viktiga förändringar håller på att genomföras.

Inom ramen för arbetet att utveckla *ledning och styrning* av Regeringskansliet har ett

ledarskapsprogram för statssekreterarna genomförts.

Verksamhetsplaneringsprocessen har tydliggjort att Regeringskansliet arbetar mot övergripande och gemensamma politiska mål som regeringen i bl.a. vårpropositionen, regeringsförklaringen och budgetpropositionen ger uttryck för.

En del av arbetet med att stärka *mål- och resultatstyrningen* syftar till att höja analys- och beställarkompetensen inom Regeringskansliet.

En översyn av *kommittéväsendet* pågår som syftar till att skapa bättre förutsättningar för kommittéernas arbete och därmed öka kvaliteten i regeringens och riksdagens beslutsunderlag. Arbetet sker i enlighet med det riksdagsbeslut (rskr 1997/98:118) som togs den 4 juni 1998. En närmare redogörelse för detta arbete kommer att lämnas i kommittéberättelsen som avlämnas i början av 1999.

En fokusering har gjorts på *informations-tekniken*. I syfte att utveckla stöd för verksamheten i Regeringskansliet har under 1998 arbetet med en ny, gemensam teknisk plattform slutförts. Beslut har också fattats att Utrikesdepartementet vid utgången av 1999 skall ha gått över till samma plattform. Ett pågående projekt säkerställer att det inte uppstår några problem med informationstekniken vid millennieskiftet.

Mål

Målet för Regeringskansliet är att det skall vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen, i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Prioriteringar

Förändrings- och förnyelsearbetet i Regeringskansliet skall bedrivas med ännu större kraft under det kommande året. Lednings- och styrningsfrågorna kommer att stå i fokus. Den interna styrningsprocessen skall vidareutvecklas med tonvikt på en gemensam verksamhetsplanering och uppföljning inom Regeringskansliet. Nya arbetsformer, t.ex. projektstyrning, skall prövas i större utsträckning än tidigare. Kvalitetssäkringsarbetet skall lyftas fram. Informationstekniken skall användas effektivare.

Förberedelserna för det svenska ordförandeskapet i EU under första halvåret 2001 fortsätter och förstärks under år 1999.

En expertgrupp för EU-frågor bildas inom Regeringskansliet.

6.3 Anslag

C1 Regeringskansliet m.m.

Tabell 6.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	2 093 989	Anslags-sparande	404 894
1998	Anslag	1 871 944	Utgifts-prognos	2 130 000
1999	Förslag	2 179 419		
2000	Beräknat	2 322 282 ¹		
2001	Beräknat	2 591 966 ²		

¹ Motsvarar 2 281 519 tkr i 1999 års prisnivå.

² Motsvarar 2 505 519 tkr i 1999 års prisnivå.

Den institutionella ramen för regeringens arbete anges i 7 kap. 1 § regeringsformen. Regeringen beslutar själv om indelningen i departement. Chef för myndigheten Regeringskansliet är statsministern.

Regeringen fördelar det anslag som riksdagen anvisar för Regeringskansliets verksamhet. Underlaget för fördelningen av medlen är departementens och förvaltningsavdelningens verksamhetsplaner.

Utrikesdepartementet finansieras av ett särskilt anslag, inom utgiftsområdet 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan. Kostnaderna för sådana specialattachéer vid utlandsmyndigheterna som har ett annat departement än Utrikesdepartementet som huvudman ingår dock i Regeringskansliets anslag.

För innevarande budgetår har riksdagen anvisat cirka 1 871 miljoner kronor för detta anslag. De direkta utgifterna för kommittéväsendet beräknas utgöra cirka 25 % av verksamheten.

Från och med räkenskapsåret 1997 är Regeringskansliet föremål för extern revision. Detta framgår av lagen (1997:560) om revision för Regeringskansliet som trädde i kraft den 1 juli 1997. Den externa revisionen skall utföras av Riksdagens revisorer. En revisionsberättelse utan anmärkning lämnades till riksdagen den 1 april 1998.

Regeringens överväganden

Det är av central betydelse att Regeringskansliet kontinuerligt utvecklar sin verksamhet och anpassar organisationen till de mål som anges av regeringen samt de krav som i övrigt följer av regeringens ansvar för en väl fungerande samhällsrelig verksamhet. Det är av stor vikt att det förändrings- och förnyelsearbete som påbörjats drivs vidare.

Regeringen vill i detta sammanhang framhålla arbetet med utveckling av Regeringskansliets *interna styrningsprocess*, att utveckla *nya arbetsformer*, samt *mål- och resultatstyrningsarbetet*.

Styrnings- och ledningsarbetet skall intensifieras. Under år 1999 kommer bl.a. ett chefsutvecklingsprogram att genomföras.

Regeringskansliets *kompetensförsörjning* måste säkerställas. Utrymme måste därvid skapas så att verksamheten kan tillföras och utveckla angelägen kompetens.

Under första halvåret 2001 kommer Sverige för första gången att utöva *ordförandeskapet i EU:s ministerråd*. Sverige skall leda arbetet i ministerrådet och företräda EU utåt. Det innebär också att Sverige kommer att stå värd för viktiga möten som äger rum i ordförandelandet, såsom möten i Europeiska rådet, informella ministermöten, seminarier och konferenser.

Arbetet med att förbereda de svenska insatserna har redan inletts i Regeringskansliet. Åtgärder avseende kompetensutveckling och personalplanering utvecklas och genomförs. Analysen av sakfrågor som kan bli aktuella i samband med ordförandeskapet fördjupas. Dessutom inleds arbetet med förberedande informationssatsningar och mötesplanering.

För att ha en bättre analysberedskap i det generella EU-arbetet bildas en *expertgrupp för EU-frågor* inom Regeringskansliet.

Ett utvecklat och effektivt Regeringskansli måste kunna ta till vara de möjligheter som den moderna *informationstekniken* erbjuder. Under 1999 bör tonvikten ligga på utbildning och kommunikation av vilka möjligheter IT-systemen erbjuder för en effektiv verksamhetsutveckling. Som ett led i utvecklingen av informationstekniken- och i strävan att höja personalens kompetens kommer Regeringskansliet att pröva möjligheten att erbjuda personalen hem-pc. Regeringens, riksdagens och myndigheternas rättsinformation

skall med hjälp av informationsteknik göras mer tillgänglig på ett enhetligt sätt.

Regeringskansliets anslag år 1999

I syfte att förstärka regeringens ledning och styrning av statsförvaltningen, öka kvaliteten i Regeringskansliets beredning av regeringsärenden samt förbereda och genomföra det svenska ordförandeskapet i EU år 2001, föreslår regeringen en anslagshöjning för år 1999 med 250 miljoner kronor. De avsatta medlen avseende EU-ordförandeskapet används för utgifter som kan uppstå inom hela Regeringskansliet.

Till och med innevarande budgetår har utgifterna för försvarsattachéerna i Bryssel beräknats under utgiftsområde 6 Totalförsvaret, anslaget Försvarsmakten. Dessa attachéer kommer från och med den 1 januari 1999 att förordnas som specialattachéer med Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) som huvudman. Utgifterna beräknas därför från och med budgetåret 1999 i stället under anslaget Regeringskansliet m.m. Regeringskansliets anslag kommer även att täcka utgifterna för Millenniumkommitténs verksamhet.

Övriga frågor

Anslagen till de olika departementen sammanfördes budgetåret 1994/95 till det gemensamma anslaget Regeringskansliet m.m. Regeringen bör ha möjligheten att från anslaget Regeringskansliet m.m. ta i anspråk medel för begränsade ändamål som ursprungligen tillgodosågs från Extra utgiftsanslagen.

Före budgetåret 1989/90 fanns på de flesta huvudtitlar i statsbudgeten uppförda särskilda reservationsanslag till Extra utgifter. Från dessa anslag kunde betalas kostnader för olika ändamål som inte täcktes av andra anslag på statsbudgeten och som inte var kända när förslaget till statsbudget beräknades men som regeringen ändå ansåg vara angelägna att täcka. Anslagen till de olika departementen är numera sammanförda till det gemensamma anslaget Regeringskansliet m.m.

Regeringen föreslår att riksdagen medger att anslaget *Regeringskansliet m.m.* får användas för att bekosta utgifter som tidigare tillgodosågs med medel från anslagen *Extra utgifter*. Det kan således gälla ändamål som inte i sig avser kostnader för Regeringskansliet, men som hänger samman med den verksamhet som bedrivs inom den sektor av samhällslivet som ett departements verksamhetsområde omfattar.

Någon uppräknig av anslaget krävs inte för detta. Konstitutionsutskottet påtalade i sitt granskningsbetänkande våren 1997 (bet. 1996/97:KU25 avsnitt 3.1) att regeringen hade bemyndigat departement (efter den 1 januari 1997 Regeringskansliet) att disponera anslag på statsbudgeten även om dessa inte har samband med departementsadministrationen och arbetet med beredning av regeringsärenden. Mot bakgrund av vad konstitutionsutskottet påtalat kommer regeringen, i likhet med vad som anfördes i förra årets budgetproposition (prop. 1997/98:1 utg.omr 1 avsnitt 5.2), vid beredningen av regleringsbrev för nästa budgetår att i varje särskilt fall noggrant pröva skälen för att anslagsmedel ställs till Regeringskansliets disposition.

Tabell 6.2 Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	1 870 944
Pris- och löneomräkning	33 196
Ramhöjning	250 000
Rampåverkande överföringar, nettoförändring	6 386
Justering av premier	18 893
Förslag 1999	2 179 419

C2 Svensk författningssamling

Tabell 6.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	956	Anslags-sparande	55
1998	Anslag	1 011	Utgifts-prognos	789
1999	Förslag	1 011		
2000	Beräknat	1 011		
2001	Beräknat	1 011		

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Regeringens överväganden

Slutsatser

Mot bakgrund av den år 1998 gjorda upphandlingen av tryck- och distributionstjänsten för SFS föreslår regeringen att 1 011 000 kronor anvisas för ändamålet 1999. Det nuvarande avtalet gäller till utgången av år 2001. Efter detta kommer en ny upphandling att göras. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 1 011 000 kronor respektive 1 011 000 kronor.

C3 Allmänna val

Tabell 6.4 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	24 126	Anslags-sparande	23 874
1998	Anslag	217 400 ¹	Utgifts-prognos	217 400
1999	Förslag	100 000		
2000	Beräknat	5 000		
2001	Beräknat	15 000		

¹ Varav 12 400 tkr i samband med den ekonomiska vårpr opositionen

Från anslaget betalas statens kostnader för valseklar, valkuvert och andra valtillbehör samt ersättningar till vissa myndigheter m.m. för biträde i samband med allmänna val. Anslagsbelastningen är beroende på vilka val som hålls under året.

Regeringens överväganden

Valet till Europaparlamentet år 1995 har utvärderats i betänkandet Utvärderat personval (SOU 1996:66). Utvärderingen visar att det låga valdeltagandet, 41,6 %, delvis kan förklaras av att väljarna ansåg sig dåligt informerade om EU. Utredningen betonade därför vikten av att partierna bedriver aktiva valkampanjer. Enligt regeringens mening är det ytterst angeläget att valdeltagandet blir högre i valet till Europaparlamentet 1999. Regeringen föreslår därför i tilläggsbudgeten i denna proposition en anslagsförstärkning om 20 miljoner kronor för att klara partiernas informationsinsatser vid valet till Europaparlamentet.

Slutsatser

Med anledning av omprioriteringar 1999 inom utgiftsområdet dras anslaget engångsvis ned med 20 miljoner kronor. Anslagssparandet täcker den engångsvisa neddragningen. Regeringen föreslår att anslaget 1999 skall uppgå till 100 000 000 kronor. Beloppet avser kostnader för valet till Europaparlamentet. För år 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 5 000 000 kronor respektive 15 000 000 kronor.

C4 Stöd till politiska partier

Tabell 6.5 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	105 524	Anslags- sparande	39 676
1998	Anslag	132 800 ¹	Utgifts- prognos	145 200
1999	Förslag	139 900		
2000	Beräknat	145 200		
2001	Beräknat	145 200		

¹ Varav -12 400 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998.

Enligt lagen (1972:625, omtryckt 1987:876, ändrad senast 1996:1553) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet som i princip är avsett endast för partier som är företrädare i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Nu gällande belopp fastställdes till sin nuvarande nivå år 1996 (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97:KU1, rskr. 1996/97:85).

Regeringens överväganden

Slutsatser

Beroende på engångsvisa omprioriteringar 1999 inom utgiftsområdet föreslår regeringen att anslaget sänks med 5,3 miljoner kronor. Anslagssparandet täcker den engångsvisa neddragningen. För 1999 föreslår regeringen att anslaget uppgår till 139 900 000 kronor. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 145 200 000 kronor respektive 145 200 000 kronor.

7 Centrala myndigheter

7.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar Justitiekanslern, Datainspektionen och Sametinget.

7.2 Utgiftsutvecklingen

Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag ¹ 2000	Beräknat anslag 2001
45,8	47,1	48,5	55,6	56,3	51,0

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Sametinget överskred år 1997 förvaltningsanslaget med 463 000 kronor mer än vad anslagskrediterna medger. Verksamhetsutfallet är svårt att bedöma utifrån resultatredovisningen.

Av Justitiekanslerns resultatredovisning för 1997 framgår att ärendebalansen har ökat med hela 92 %. Förklaringen är bl.a. en stadigvarande ökning av arbetsbelastningen och en stor mängd ärenden av engångskaraktär i samband med Sveriges anslutning till EU. Anslagssparandet 1997 om 886 000 kronor beror främst på senareläggning av investeringar

Datainspektionens enklare tillståndsansökningar har de senaste två åren minskat kraftigt till följd av att generella föreskrifter numera får utfärdas för personregister.

Mål inom verksamhetsområdet

Justitiekanslern skall värna om rättssäkerheten och förbättra effektiviteten på den offentliga

förvaltningens område, se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt bidra till en riktig rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens område.

Automatisk databehandling av personuppgifter skall inte medföra otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. God sed skall iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Sametinget skall verka för en levande samisk kultur.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket invänder mot Sametingets anslagsöverskridande (se anslaget D3 Sametinget).

7.3 Anslag

D1 Justitiekanslern

Tabell 7.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	8 290	Anslags- sparande	886
1998	Anslag	9 199	Utgifts- prognos	10 010
1999	Förslag	11 626		
2000	Beräknat	11 882 ¹		
2001	Beräknat	12 096 ²		

¹ Motsvarar 11 669 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 11 709 tkr i 1999 års prisnivå

Justitiekanslern (JK) skall utöva tillsyn över den offentliga verksamheten. JK skall vidare bevaka statens rätt och vara regeringens juridiske rådgivare och högste ombudsman.

Till JK:s arbetsuppgifter hör även att besluta i skaderegleringsfrågor och att utföra vissa processförande uppgifter. JK skall dessutom fullgöra åklagaruppgifter på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden. JK har slutligen tillsyn över advokatväsendet och vissa uppgifter i fråga om personregister och övervakningskameror.

Det anslagssparande som JK har byggt upp under 1997 har sin orsak bl.a. i senareläggning av investeringar. JK förväntas förbruka större delen av anslagssparandet under innevarande budgetår.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

JK:s mål är att värna rättssäkerheten och förbättra effektiviteten på den offentliga förvaltningens område, att se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt att bidra till en riktig rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden.

Av resultatredovisningen för budgetåret 1997 framgår att antalet inkomna ärenden har ökat med 4 % och antalet avgjorda ärenden minskat med 3 %. Vidare framgår att ärendebalansen har ökat med 92 %. Det finns ett flertal orsaker till den kraftiga ökningen av ärendebalansen. Dels rör det sig om en stadigvarande ökning av JK:s arbetsbelastning, dels rör det sig om problem av övergående natur som bl.a. hänger samman med personalsituationen samt att en stor mängd ärenden av engångskaraktär som har samband med Sveriges anslutning till EU har kommit in till myndigheten under budgetåret 1997. JK har, liksom under föregående budgetår, prioriterat balansens åldersstruktur och hade vid årets slut endast 18 ärenden i balans som var äldre än två år. Det faktum att den övervägande delen av tillgängliga resurser för JK:s tillsynsverksamhet måste användas för prövning av de tillsynsärenden som initieras genom anmälningar från enskilda ledde till att JK under budgetåret endast kunde genomföra två inspektioner.

JK:s resultat får med hänsyn till bl.a. den ökade arbetsbelastningen och personal-

situationen under året anses gott, trots den kraftigt ökade ärendebalansen.

Ny inriktning av JK:s tillsynsverksamhet

En central uppgift för JK är att utöva tillsyn över den offentliga verksamheten. Det är enligt regeringens bedömning angeläget att ett arbete inleds som syftar till att JK:s tillsynsuppgift får en bredare inriktning än för närvarande och att tillsynen mer tar sikte på rättsliga systemfrågor. JK skall inte längre ha en skyldighet att pröva klagomål som har väckts av enskilda, om inte JK själv finner anledning att ta initiativ till vidare åtgärder. Tillsynen bör i första hand inriktas på verksamhetsområden där det saknas ordinära tillsynsorgan. Även frågor som rör flera myndighetssfärer skall omfattas av JK:s tillsyn. Arbetet bör syfta till att genom granskning av den offentliga verksamheten söka finna konstruktiva lösningar på olika problem i förvaltningen på ett sätt som gagnar rättssäkerhet och effektivitet.

Slutsatser

De förändringar i yttrandefrihetsgrundlagen samt beträffande det allmännas skadeståndsansvar som planeras träda i kraft den 1 januari 1999 kommer att medföra en ökad arbetsbörda för JK. Verksamheten påverkas också av den nya personuppgiftslagen som träder i kraft under hösten 1998 och bl.a. medför att JK på sikt befrias från det stora flertalet ärenden som rör personregister.

Den stadigvarande ökningen av ärendemängden i kombination med de förändringar i arbetsuppgifterna som kan förväntas under 1999 med bl.a. den nya inriktningen av tillsynsverksamheten gör att JK behöver tillföras medel för att kunna anställa ytterligare personal. JK bör också ges ökade resurser för att kunna möta utvecklingen på IT-området. Regeringen föreslår därför att JK:s ram ökar med 2 miljoner kronor för perioden 1999-2001.

Som kompensation för beräknade ökade utgifter för löner, lokaler m.m. justeras anslaget upp med 417 000 kronor.

Vid anslagsberäkningen har dessutom en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigering har gjorts av den justering som

genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades. Från och med 1999 justeras anslaget ned med 22 000 kronor.

Regeringen anser att JK för 1999 bör anvisas ett anslagsbelopp som uppgår till 11 626 000 kronor. För år 2000 och 2001 beräknas förbrukningen uppgå till 11 882 000 kronor respektive 12 096 000 kronor.

Tabell 7.2 Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	9 199
Pris- och löneomräkning	417
Justering av premier	-22
Ramhöjning	2 000
Rampåverkande överföringar, nettoförändring	10
Övrigt	22
Förslag 1999	11 626

D2 Datainspektionen

Tabell 7.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	23 217	Anslags-sparande	2 734
1998	Anslag	24 493	Utgifts-prognos	25 824
1999	Förslag	30 309		
2000	Beräknat	30 527 ¹		
2001	Beräknat	24 773 ²		

¹ Motsvarar 29 979 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 23 979 tkr i 1999 års prisnivå

Datainspektionen prövar frågor om tillstånd och utövar tillsyn enligt datalagen (1973:289), kreditupplysningslagen (1973:1173) och inkassolagen (1974:182) samt utfärdar licens enligt datalagen. Inspektionen utövar dessutom tillsyn enligt lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Datainspektionens mål är följande.

– Automatisk databehandling av personuppgifter skall inte medföra otillbörligt intrång i

enskildas personliga integritet. Målet skall nås utan att användningen av teknik onödigt hindras eller försvåras.

– God sed skall iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

De mål som anges för Datainspektionens verksamhet är svåra att mäta. Regeringen anser, i likhet med föregående år, att det får godtas att Datainspektionen i årsredovisningen redovisar endast vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå de övergripande målen. Datainspektionen har inte lyckats finna mätbara indikatorer på måluppfyllelse. Det är dock mycket angeläget att Datainspektionen försöker finna mätbara indikatorer på måluppfyllelsen.

Andelen enklare tillståndsärenden har under de båda senaste åren minskat kraftigt. Datainspektionen har sedan 1995 möjlighet att utfärda generella föreskrifter. Dessa föreskrifter har i hög grad bidragit till minskningen av antalet tillståndsärenden.

Förändringar inom området

Den svenska datalagen (1973:289) har med visst fog kritiserats för att vara omodern. En av de åtgärder som regeringen aviserade i propositionen Åtgärder för att bredda och utveckla användningen av informationsteknik (prop. 1995/96:125) var att ersätta datalagen med en modern dataskyddslagstiftning. Riksdagen antog den 16 april i år regeringens förslag till personuppgiftslag (prop. 1997/98:44, bet. 1997/98:KU18, rskr. 1997/98:180).

Vissa grundläggande krav ställs i lagen på den som behandlar personuppgifter. Lagen innehåller också bestämmelser om när behandling av personuppgifter är tillåten. För behandling av känsliga personuppgifter gäller särskilt stränga regler. Den som behandlar personuppgifter kallas i lagen för personuppgiftsansvarig. Det finns en skyldighet att anmäla behandling av personuppgifter till Datainspektionen. Om den personuppgiftsansvarige utser ett personuppgiftsombud och anmäler detta till inspektionen behöver någon anmälan inte ske. Lagen träder i kraft den 24 oktober 1998. Enligt övergångsbestämmelserna gäller datalagen i fråga om behandling som påbörjats före ikraftträdandet till den 1 oktober 2001.

En viktig följd av den nya lagstiftningen är att Datainspektionens roll förändras från att ha varit inriktad på en tillståndshandling mot att främst genom information och kontakter med dem som behandlar personuppgifter se till att lagens förutsättningar för att behandla personuppgifter är uppfyllda. Särskilt viktig blir de kontakter som Datainspektionen kommer att ha med personer som utses till personuppgiftsombud hos de företag, myndigheter och andra som är personuppgiftsansvariga. Datainspektionen kommer också att utfärda föreskrifter och medverka i utarbetandet av branschöverenskommelser på olika områden. Branschöverenskommelser kan förväntas få stor betydelse i framtiden för att reglera olika former av behandling av personuppgifter.

I dag bevakas integritetsfrågor i olika sammanhang av flera olika myndigheter, t.ex. Datainspektionen, Justitiekanslern och Registernämnden. Särskilt Datainspektionens roll när det gäller användningen av personuppgifter är väsentlig. Det finns anledning att i framtiden särskilt se till att myndigheternas integritetsbevakande arbete sker på ett så effektivt sätt som möjligt och att det finns en vaksamhet för de förändringar av tekniken som kan medföra integritetsrisker.

Den nya personuppgiftslagen innebär att Datainspektionens tillståndsverksamhet upphör. Det ekonomiska målet för Datainspektionen under innevarande budgetår är att verksamhetens kostnader skall täckas genom avgifter. Den förändrade verksamheten innebär att Datainspektionens verksamhet inte kommer att finansieras med avgifter.

Slutsatser

Regeringens bedömning är att de dubbla system som Datainspektionen skall arbeta med under de kommande åren kräver ett resurstillskott om 6 miljoner kronor för år 1999 och år 2000 som förs över från anslaget A2 Säkerhetspolisen.

Som kompensation för beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler m.m. räknas anslaget fr.o.m. 1999 upp med 483 000 kronor. Vidare överförs 630 000 kronor till anslaget A1 Polisorganisationen med anledning av tidigare överenskommelse.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts med anledning av att en korrigerig

har gjorts av den justering som genomfördes av anslagen för år 1998 med anledning av att sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades. Från och med 1999 sänks Datainspektionens anslag med 37 000 kronor.

Regeringen föreslår att Datainspektionen anvisas 30 309 000 kronor för 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas anslagsbeloppet till 30 527 000 kronor respektive 24 773 000 kronor.

Tabell 7.4 Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	24 493
Pris- och löneomräkning	483
Justering av premier	-37
Rampåverkande överföringar, nettoförändring	-630
Engångsvisa överföringar, nettoförändring	6 000
Förslag 1999	30 309

D3 Sametinget

Tabell 7.5 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	14 306	Anslags- kredit	-838
1998	Anslag	13 365	Utgifts- prognos	12 650
1999	Förslag	13 661		
2000	Beräknat	13 905 ¹		
2001	Beräknat	14 130 ¹		

¹ Motsvarar 13 661 tusen kronor 1999 års prisnivå.

Sametinget är en statlig förvaltningsmyndighet och samtidigt ett samiskt folkvalt organ. Sametinget inledde sin verksamhet i augusti 1993. De övergripande målen är enligt sametingslagen (1992:1433) att verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till aktiviteter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas.

För år 1997 har Sametinget överskridit sitt anslag med 463 000 kronor, detta trots att riksdagen beslutade om en ökning av anslaget med 2 000 000 kronor att utbetalas under 1997. Anledningen till överskridandet är att kostnaderna för plenum blev högre än beräknat. Dessutom gjordes en missbedömning avseende den norska medfinansieringen för tekniskt stöd för det samiska insatsområdet inom Interreg II A

Nordens Gröna Bälte, vilket kommer att utbetalas under 1998.

RRV fick i uppdrag den 27 maj 1997 att göra en bedömning av anslagstilldelningen till Sametinget i förhållande till de uppgifter tinget ålagts, samt att analysera dess budgetunderlag för den kommande treårsperioden. Detta resulterade i en anslagsökning för 1998 med 2 500 000 kronor. Mot bakgrund av anslagsöverskridande samt upprepade övertrasseringar av räntekontot avser regeringen att vidta åtgärder.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

I årsredovisningen är alla återrapporteringskrav besvarade. Jämfört med tidigare år är årsredovisningen dock knapphändig. Sametingets verksamhetsutfall i förhållande till fastställda mål är svåra att bedöma eftersom målen anges i termer av stärka och öka. Detta förutsätter en jämförelse bakåt i tiden. Då detta inte görs i årsredovisningen och då dessutom effekterna inte anges blir det svårt att bedöma utfallet.

Åtgärder för att komma till rätta med ovanstående problem har redan vidtagits genom årets regleringsbrev. Alla verksamhetsgrenar skall återrapporteras. Volym och kvalitet skall framgå. Utvecklingen av väsentliga prestationer inom respektive verksamhetsgren under de senaste två åren skall också framgå. Sametinget skall även utarbeta programplaner för varje verksamhetsgren, i vilka det skall ingå en klar målbeskrivning samt kriterier och metoder för resultatmätning.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) invänder mot att Sametinget överskridit anslaget med 463 000 kronor. För att närmare analysera bakgrunden till anslagsöverskridandet har regeringen gett

RRV i uppdrag att göra en värdering av ledning, styrning och uppföljning av verksamheten inklusive frågor om ansvars- och befogenhetsfördelning. RRV skall även göra en värdering av tingets ekonomiadministration inklusive redovisning och internkontroll. Granskningen skall också ta upp till vilka ändamål Sametingets resurser, samt andra anslag som tinget disponerar, har använts. RRV skall föreslå åtgärder som kan öka och kvalitetssäkra tingets ekonomiadministrativa standard och rutiner. RRV skall även lämna förslag till hur Sametinget kan kvalitetssäkra sin verksamhet. Uppdraget skall redovisas senast den 30 oktober 1998. I avvaktan på RRV:s rapport anstår eventuella ytterligare åtgärder.

Av Sametingets delårsrapport framgår att tinget nu stramat åt verksamheten och börjar få sin ekonomi i bättre balans. Sametinget skall dock inte enbart ha en ekonomi i balans utan dessutom, enligt regleringsbrevet, årligen spara cirka 500 000 kronor av tilldelade anslagsmedel för att finansiera nästa val till Sametinget.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts. Skälet är att den justering av anslaget som gjordes för år 1998 med anledning av det förändrade sättet att finansiera avtalsförsäkringar på det statliga området (se bilaga 1, avsnitt 4) har korrigerats.

Slutsatser

Regeringen bedömer anslagsbehovet till 13 661 000 kronor för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget vara oförändrat i fasta priser.

Tabell 7.6 Beräkning av anslaget för 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	13 365
Pris- och löneomräkning	246
Justering av premier	50
Förslag 1999	13 661

8 Mediefrågor

8.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar myndigheterna inom press-, radio- och TV-området samt presstödet och stöd till radio- och kassettidningar.

Övriga verksamheter inom medieområdet redovisas under utgiftsområde 17.

8.2 Utgiftsutvecklingen

Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1997	Anslag 1998 ¹	Utgifts- prognos 1998	Förslag anslag 1999	Beräknat anslag 2000	Beräknat anslag 2001
666,6	679,1	689,3	678,2	679,9	680,2

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Dagspressens totalupplaga fortsatte att sjunka under år 1997 även om minskningen var mindre än för föregående år. För tidningar med allmänt driftsstöd som utkommer med 3–6 nummer per vecka täcker presstödet ca 15 % av de totala kostnaderna. För tidningar som utkommer med 1–2 nummer per vecka är motsvarande andel ca 30 %. Totalt utgör presstödet cirka 3 % av branschens omsättning.

Myndigheterna inom området arbetar med att anpassa verksamheten bl.a. till följd av den tekniska utvecklingen och reformer inom närradion samt med att bygga upp kunskap och tillgängliggöra information.

Under år 1997 uppgick koncessionsavgiften för TV 4 till 271 miljoner kronor avseende

intjänandeåret 1996. År 1998 uppgick avgiften till 343 miljoner kronor avseende intjänandeåret 1997. År 1997 uppgick avgifterna för att sända lokalradio till 116 miljoner kronor och för närradio till 1,8 miljoner kronor.

Förändringar

För att genomföra EG:s direktiv ”TV utan gränser”¹ och introducera digitala TV-sändningar via marknätet har regeringen (prop.1997/98:184) lämnat förslag på ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844).

Under åren 1997 och 1998 fördelas ett tillfälligt driftsstöd till dagstidningar med allmänt driftsstöd.

Fr.o.m. den 1 juli 1998 gäller nya regler för närradion som bl.a. innebär att sändningstiden fördelas på nytt sätt och att avgifterna för att sända närradio avskaffats.

Prioriteringar

Flera viktiga framtidsfrågor är nu aktuella inom medieområdet. Det pågår utredningar om samordning av lagstiftning för radio, TV och televerksamhet, om digital TV, om lagstiftning om mediekoncentration samt om framtiden för den kommersiella lokalradion. En utredning

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG av den 30 juni 1997 om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaterna lagar och andra författningar om utförande av sändningsverksamhet för television.

behandlar stöd till svensk filmproduktion (dir. 1998:36).

Digitala TV-sändningar i marknätet inleds senast den 1 januari 1999. Regeringen har fattat beslut om tillstånd för sändningar av digital marksänd TV i fem områden i landet. Sändningarna skall följas upp och utvärderas av den parlamentariskt sammansatta Digital-TV-kommittén (dir. 1997:134).

8.3 Resultatbedömning

De främsta målen för statens insatser på massmedieområdet är att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, garantera massmediernas oberoende samt säkerställa tillgänglighet till massmedierna.

Tillståndet och utvecklingen inom området

Den stora variation av medier som förekommer i dag gör det möjligt för olika individer och grupper att yttra sig och publicera ett omfattande utbud av material. Utvecklingen aktualiserar emellertid behovet av att uppmärksamma frågan om ägar- och maktkoncentration inom medieområdet.

Enligt Mediebarometern (Nordicom 1997) har den totala medieanvändningen under hela 1990-talet varit relativt konstant.² En genomsnittlig dag år 1997 var den sammanlagda tiden för den totala medieanvändningen i Sverige nästan sex timmar per person. Radio och TV dominerar medieanvändningen. Varje dag ägnas drygt två timmar åt radiolyssnande och omkring en och en halv timme åt TV-tittande. Morgonpressens räckvidd har legat på en relativt hög och jämn nivå under de senaste åren. Av den totala befolkningen läste 72 % en morgontidning en genomsnittlig dag år 1997. Dagspressens totalupplaga har sjunkit de senaste åren. Enligt Tidningsstatistik AB var totalupplagan år 1997 drygt 4,2 miljoner exemplar per dag. Jämfört med år 1996 har upplagan minskat med 1,4 % för de titlar (156 st) som redovisat jämförbara

upplagor båda åren. Upplagenedgången var därmed mindre än för år 1996, då upplagorna minskade med 2,6 %. Under åren 1990-1997 har den totala upplagan för dagspressen minskat med ca 14 %.³ Enligt Presstödsnämndens rapport Dagspressens ekonomi förbättrades lönsamheten för många dagstidningar under år 1997.⁴ Annonskonjunkturen förbättrades under året. Enligt Institutet för reklam- och mediestatistik (IRM) ökade dagspressens (storstadspress, landsortspress och kvällspress) reklamintäkter med cirka 3 % under år 1997 jämfört med året innan. Högre annonsintäkter kommer i huvudsak dagstidningar utan driftsstöd till del. I jämförelse med andra s.k. traditionella reklammedier, t.ex. TV, radio och fackpress, är dock ökningen relativt liten då den totala ökningen av reklamintäkterna var drygt 8 %.

De viktigaste statliga insatserna

Med anledning av de pågående förändringarna på medieområdet inriktas de statliga insatserna i huvudsak på lagstiftningsfrågor, den tekniska utvecklingen, att bevara mångfalden inom dagspressen och på att utveckla myndigheternas arbete.

Pågående utredningar

Under det närmaste halvåret kommer tre utredningar med konsekvenser för lagstiftningen på medieområdet att redovisas. Den s.k. konvergensutredningen (dir. 1997:95) har till uppgift att analysera behovet av, förutsättningarna för samt konsekvenserna av en samordning av lagstiftningen för ljudradio, television, övrig radiokommunikation och televerksamhet. Utgångspunkten skall vara att lagstiftningen bör underlätta utvecklingen av elektroniska informationstjänster och tillgodose medborgarnas, näringslivets och samhällets olika behov avseende sådana tjänster. Regeringen har också lämnat synpunkter på Europeiska kommissionens grönbok om konvergens av telekommunikation, media och

² Uppgifter om medieanvändningen avser åldersgruppen 9-79 år.

³ Jämförelsen utgår t.o.m. år 1994 från upplagesiffrorna under första halvåret och därefter från helårssiffror.

⁴ I rapporten beräknas lönsamheten endast för sådana företag som inte erhåller allmänt driftsstöd. 1997 ingick 78 tidningsföretag i gruppen.

informationsteknik och dess följder för lagstiftningen (dnr K98/103/1).

En parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 1997:136) har tillkallats med uppgift att lägga fram förslag till lagstiftning för att slå vakt om mångfalden i svenska medier och motverka sådan ägar- och maktkoncentration inom massmedierna som kan skada ett fritt och brett meningsutbyte och en fri och allsidig upplysning. Vidare har en särskild utredare fått i uppdrag att lägga fram förslag om de framtida villkoren för den kommersiella lokalradion (dir. 1997:138). Villkoren skall vara utformade i enlighet med målen för statens insatser på massmedieområdet. I avvaktan på utredningens förslag föreslår regeringen fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio.

Digitala TV- och radiosändningar

Regeringen beslutade den 25 juni 1998 om sändningstillstånd för digital marksänd TV i fem områden i landet – Stockholm med Mälardalen och Uppsala, norra Östergötland, södra och nordöstra Skåne, Göteborg med omnejd samt Sundsvall och Östersund med omnejd. Sändningstillstånden gäller t.o.m. den 31 december 2002. Tillstånd för sändningar i samtliga områden har meddelats Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB för i första hand SVT 1, TV 4 AB, Sveriges Television AB för SVT24, TV 3 AB, Kanal 5 AB, Canal+ Television AB, Kunskaps-TV i Sverige AB, Televisionsaktiebolaget TV 8 och Cell Internet Commerce Development AB. Följande sökande har meddelats tillstånd för sändningar i ett eller flera områden: Sveriges Television AB för regionala sändningar i samtliga områden, TV 4 AB för regionala sändningar i Stockholm med Mälardalen och Uppsala, Göteborg med omnejd samt Sundsvall och Östersund med omnejd, TV-Linköping Länkomedia AB för sändningar i norra Östergötland och Landskrona Vision AB för sändningar i södra och nordöstra Skåne. Samtliga företag som meddelats tillstånd samt Senda i Sverige AB och Teracom AB har ingått ett avtal om samverkan om vissa tekniska frågor.

Regeringen har tillkallat en parlamentariskt sammansatt kommitté (dir. 1997:134) med uppdrag att följa och utvärdera de markbundna digitala TV-sändningarna under den första etappen. Kommittén har också, genom att yttra sig över ansökningarna till Radio- och TV-

verket, medverkat vid urvalet av de programföretag som nu givits tillstånd.

Våren 1995 beslutade riksdagen att digitala ljudradiosändningar skulle påbörjas i ett begränsat antal områden. För närvarande sänder Sveriges Radio AB (SR) i fyra områden: Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrbotten. Sändningsverksamheten skall utvärderas när mottagare för digital ljudradio funnits tillgängliga en tid.

Närradio m.m.

Den 1 juli 1998 infördes nya regler för närradion (prop. 1997/98:77, bet. 1997/98:KU28, rskr. 1997/98:207). De nya reglerna innebär bl.a. att förbudet mot sändningar av centralproducerat programmaterial i närradio (det s.k. riksförbudet) behålls. Det nuvarande undantaget från förbudet utvidgas dock till att gälla under högst tio timmar per månad för sändningar som främjar kunskap och bildning eller som utgör upptagning av lokala kulturella tillställningar. Utvidgningen av undantagsregeln innebär att Granskningsnämnden för radio och TV i efterhand kan behöva granska om tillståndshavaren uppfyllt kraven enligt den nya undantagsregeln. I propositionen föreslogs att Granskningsnämnden skall utvärdera reformen efter två år. Syftet med utvärderingen är att undersöka om utvidgningen av undantaget från riksförbudet har medfört en ökad kommersialisering av närradion. Radio- och TV-verkets uppgifter har, i enlighet med vad som angavs i propositionen om närradion, kompletterats med ett allmänt uppdrag att följa utvecklingen inom medieområdet. Radio- och TV-verket skall i detta arbete inhämta, sammanställa och publicera statistik samt annan relevant information om ägande- och branschstruktur, teknik samt ekonomi inom medieområdet.

Dagspress

Statens direkta insatser för dagspressen syftar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden.

Den 1 januari 1997 sänktes gränsen för hur stor andel det egna redaktionella innehållet skall utgöra av det totala redaktionella innehållet för att en dagstidning skall vara berättigad till driftsstöd. Motiven för sänkningen (prop. 1996/97:3) var att ge tidningarna större möjligheter till samordning.

Som ett bidrag till att lösa vissa ekonomiska problem hos dagstidningar med allmänt

driftsstöd har ett tillfälligt driftsstöd införts och fördelats under åren 1997 och 1998 (prop.1997/98:1, bet. 1997/98:FiU11, rskr. 1997/98:45).

De frågor som riksdagen tagit upp angående fådagarstidningarnas situation m.m. (1997/98:KU1, rskr. 1997/98:94) bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Effekter av de statliga insatserna

För att bevara mångfalden inom dagspressen är presstödet av stor betydelse. Stödet är avgörande för utgivningen av de flesta dagstidningar med driftsstöd och står för i genomsnitt 15–30 % av tidningarnas totala intäkter beroende på utgivningsfrekvens.

Statens insatser för att utvidga sändningarna av digital marksänd radio och TV innebär att frekvensutrymmet utnyttjas effektivare och att flera personer i landet kan få tillgång till ett varierat radio- och TV-utbud.

Radio- och TV-verkets uppdrag att följa utvecklingen inom medieområdet medför att information om medieutvecklingen görs tillgänglig.

Slutsatser

Regeringens åtgärder på området syftar bl.a. till att ta till vara de nya förutsättningar som skapas genom teknikutvecklingen och till att skapa en ändamålsenlig lagstiftning. På detta sätt kan insatserna bidra till att värna mångfalden och den reella yttrandefriheten på medieområdet. Vidare ges förutsättningar för olika massmedier att finnas tillgängliga i hela landet. Arbetet med att utveckla myndigheternas verksamhet, i syfte att bl.a. skapa en informationsresurs för riksdag och regering, branschföreträdare och allmänhet, bedöms som viktigt i sammanhanget. Under året har bl.a. en grund lagts för att Radio- och TV-verket på ett effektivt sätt skall kunna följa utvecklingen inom medieområdet.

Regeringen följer utvecklingen inom dagspressen bl.a. för att kunna vidta åtgärder för att upprätthålla mångfalden på området. Mot bakgrund av bl.a. dagspressens nuvarande situation med sjunkande upplagor bedömer regeringen att presstödet är nödvändigt för att en mångfald på dagstidningsmarknaden skall kunna upprätthållas. Regeringen avser att se över om de

nu gällande reglerna om redaktionellt innehåll är ändamålsenliga och bidrar till att bevara mångfalden på dagspressmarknaden. Regeringen avser även att analysera vilka effekter det tillfälliga driftsstödet haft på dagspressen.

Resultatet inom verksamhetsområdet bedöms som tillfredsställande. Inriktningen kommer i huvudsak att ligga fast för år 1999.

8.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte lämnat några invändningar i revisionsberättelserna.

8.5 Skatteavvikelser

Det finns ett antal olika särregler i skattelagstiftningen, s.k. skatteavvikelser. Inom utgiftsområdet berörs allmänna nyhetstidningar. Från den 1 januari 1996 utgår mervärdesskatt med en skattesats om 6 %. Tidigare var nyhetstidningar kvalificerat undantagna från skatteplikt. Skatteavvikelsen uppgår netto till 1,45 miljarder kronor år 1998 och 1,52 miljarder kronor år 1999.

8.6 Anslag

E1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tabell 8.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	4 798	Anslags-sparande	1 635
1998	Anslag	5 659	Utgifts-prognos	5 200
1999	Förslag	4 601		
2000	Beräknat	5 447 ¹		
2001	Beräknat	5 534 ²		

¹ Motsvarar 5 351 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 5 351 tkr i 1999 års prisnivå

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar. De två nämndernas förvaltningsuppgifter fullgörs av Presstödsnämndens kansli.

Det anslagssparande som redovisas beror bl.a. på att antalet tillsvidareanställda begränsats under året. Tillfällig specialistkompetens har i stället anlåtats. Presstödsnämnden har i sitt budgetunderlag angett att anslagssparandet avses användas för att dels utveckla metoder för mätning av presstödet och taltidningsstödet effekter, dels utveckla en modell för att göra långsiktiga prognoser för utvecklingen inom dagstidningsbranschen.

Enligt utgiftsprognosen för år 1998 kommer anslagssparandet att uppgå till cirka 2 miljoner kronor. Detta kan främst förklaras med att kostnaderna för de uppdrag som lagts ut på specialister varit lägre än vad som förutsågs.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

De båda nämndernas förvaltningsuppgifter fullgörs av Presstödsnämndens kansli. Av kansliets samlade resurser har 28 % använts för Presstödsnämnden, 38 % för Taltidningsnämnden och 34 % för de båda nämnderna gemensamt. Offentlig information, t.ex. beslut från Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden, är sedan den 1 januari 1998 tillgänglig för allmänheten via Internet (www.presstodsnamnden.se).

Taltidningsnämnden har upphandlat utbildning för taltidningsjournalister vilket lett till sänkta kostnader för utbildningen fr.o.m. år 1997.

Slutsatser

Anslaget minskar med 1 150 000 kronor under år 1999, varav 750 000 kronor är en tillfällig minskning under året till följd av anslagssparandet. Minskningen av anslaget påverkar inte verksamheten i dess nuvarande omfattning. Medlen som frigörs vid minskningen av anslaget används för omprioriteringar inom kulturområdet. För år 2000 återställs anslagsnivån med 750 000 kronor.

Finansieringen av avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades fr.o.m. år 1998 (se bilaga 1, avsnitt 4). Med anledning av detta gjordes en preliminär beräkning av försäkringspremien. En ytterligare justering av beräkningen har gjorts för år 1999.

Tabell 8.2 Beräkning av anslaget för år 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	5 659
Pris- och löneomräkning	101
Justering av premier	- 9
Omprioriteringar	-1 150
Förslag 1999	4 601

E2 Presstöd

Tabell 8.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	535 851	Anslagskredit	-14 272
1998	Anslag	543 579 ¹	Utgiftsprognos	536 300
1999	Förslag	531 579		
2000	Beräknat	531 579		
2001	Beräknat	531 579		

¹Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen ökades anslaget med 12 000 tkr.

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524). Under åren 1997 och 1998 fördelas ett tillfälligt driftsstöd inom ramen för anslaget (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU11, rskr. 1997/98:45). Utgifterna för presstödet styrs av bl.a. antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor. Anslaget används för fördelning av driftsstöd och distributionsstöd till dagspressen.

Under år 1997 utnyttjades anslagskrediten för att täcka kostnaderna för presstödet inkl. det tillfälliga driftsstödet. För år 1998 har anslaget ökat med 12 miljoner kronor (prop. 1997/98:150, bet. 1997/98: FiU27, rskr. 1997/98:317). Enligt utgiftsprognosen för år 1998 kommer anslagskrediten att användas med cirka 7 miljoner kronor till följd av utgifterna för det tillfälliga driftsstödet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under år 1997 fanns det totalt 160 dagstidningar i Sverige. Av dessa hade 72 tidningar driftsstöd. Den sammanlagda upplagan för stödtidningarna var cirka 750 000 exemplar under år 1997, vilket

är en liten minskning jämfört med år 1996. Totalt hade tidningar med driftsstöd (1–7 nr/vecka) 18 % av dagspressens totala upplaga under år 1997.

Stödtidningarna är i hög grad beroende av driftsstödet för sin överlevnad. För många tidningar med driftsstöd förbättrades resultatet något under år 1997 jämfört med år 1996. Spridningen av resultatet var dock stor inom de olika tidningskategorierna. Totalt utgör presstödet ca 3 % av branschens omsättning.

Slutsatser

Många tidningar med driftsstöd har en svår ekonomisk situation. I vissa fall leder en lägre upplaga till att driftsstödet sänks vilket ytterligare försvårar den ekonomiska situationen. Presstödsnämnden har till uppgift att bedöma vilka effekter presstödet har framför allt på den regionala marknaden. Resultatet av denna analys kan utgöra en grund för eventuella framtida förändringar av presstödet utformning. Beräkningarna av anslaget utgår från ett oförändrat antal tidningar med presstöd.

E3 Stöd till radio- och kassettidningar

Tabell 8.4 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	107 261	Anslags-sparande	16 439
1998	Anslag	115 300 ¹	Utgifts-prognos	131 000
1999	Förslag	127 300		
2000	Beräknat	127 300		
2001	Beräknat	127 300		

¹ Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen minskades anslaget med 12 000 tkr.

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Anslagssparandet för år 1997 beror delvis på att vissa kostnader för år 1997 inte belastat anslaget förrän i början av år 1998.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Vid utgången av år 1997 gavs sammanlagt 86 dagstidningar ut som taltidningar. Av dessa var 62 radiotidningar, 16 kassettidningar och 8 RATS-tidningar (radiosänd talsyntestidning för synskadade), varav tre kom ut både som radiotidning och RATS-tidning. Under året tillkom tre taltidningar. Mångfalden i landet är god. Omkring hälften av alla dagstidningar saknar emellertid taltidning. Bland tidningar som utkommer 6–7 dagar per vecka är dock andelen taltidningar högre.

Genom olika åtgärder har Taltidningsnämnden inom ramen för anslaget ökat resurserna för att starta utgivning av taltidningar vilket skapar förutsättningar för en större mångfald. Taltidningsnämnden har t.ex. konkurrensupphandlat servicen för utplacering och återtagning av radiotidningsmottagare. Upphandlingen ledde till en kostnadsminskning på cirka 6 miljoner kronor. Taltidningsnämnden bedömer att servicen till abonnenterna fortfarande är god.

Taltidningsnämnden påpekade i sin årsredovisning för budgetåret 1995/96 att de ersättningsprinciper som gäller för taltidningsföretagen borde ses över. I regleringsbrevet för år 1998 fick nämnden i uppdrag att göra en sådan översyn. Uppdraget redovisades i maj 1998 (dnr Ku98/1212 /Me). Förslaget innebär att ett schablonbelopp införs för företag som är likvärdiga avseende t.ex. utgivningsfrekvens och utgivningsort. Schablonbeloppen föreslås omfatta alla kostnadsposter och tillämpas för radio- och kassettidningar men ej för RATS-tidningar. Beredning av förslaget pågår för närvarande i Regeringskansliet.

Slutsatser

Stödet till taltidningar fungerar väl. Inom ramen för anslaget har Taltidningsnämnden skapat ytterligare resurser för att starta utgivning av taltidningar och därmed öka den geografiska spridningen i landet. Det är angeläget att ersättningsprinciperna är sådana att tidningsföretagen uppmuntras till effektiviseringar av verksamheten. En effektivare användning av resurserna kan på sikt bidra till att antalet

taltidningar och den geografiska spridningen av taltidningar ökar.

Beräkningen av anslaget utgår från det befintliga antalet stödberättigade tidningar och att några ytterligare taltidningar kan starta inom ramen för anslaget.

E4 Radio- och TV-verket

Tabell 8.5 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	6 885	Anslags- sparande	4 110
1998	Anslag	8 022	Utgifts- prognos	9 740
1999	Förslag	7 631		
2000	Beräknat	8 329 ¹		
2001	Beräknat	8 455 ²		

¹ Motsvarar 8 181 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 8 181 tkr i 1999 års prisnivå

Radio- och TV-verket har huvudsakligen till uppgift att besluta i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och televisionssändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet. Verket har tillsyn över efterlevnaden av de regler som inte gäller innehållet i sändningarna samt beslutar om sanktioner vid bristande efterlevnad av sådana regler. Verket har också till uppgift att bevaka utvecklingen inom medieområdet.

Anslagssparandet för år 1997 skall ses mot bakgrund av att Radio- och TV-verket har befunnit sig i ett uppbyggnadsskede och inte kunnat genomföra vissa av sina arbetsuppgifter fullt ut. Radio- och TV-verket redovisar att de sparade medlen främst används till att finansiera nödvändig kompetensförsörjning med anledning av nya arbetsuppgifter.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

Av årsredovisningen för år 1997 framgår att Radio- och TV-verket genomför ett förändringsarbete i syfte att utveckla sin verksamhet, arbetsformer m.m. Arbetet är ett resultat av både egeninitierade projekt och av beslut fattade av regering och riksdag. Exempel på egeninitierade projekt är förbättrad

ekonomistyrning, kvalitetssäkringsprogram, administrativ utveckling samt ett kompetensutvecklingsprogram.

Ansökningsförfarandet inför beslut om tillstånd för marksänd digital TV har handlagts av Radio- och TV-verket. Verket har bl.a. utlyst tillstånden, tagit emot ansökningar och prövat de sökandes finansiella förutsättningar. Verket lämnade den 18 juni 1998 sitt förslag till regeringen. Regeringen meddelade den 25 juni 1998 tillstånd i enlighet med verkets förslag.

Reformeringen av närradion kommer att innebära stora förändringar för arbetet vid Radio- och TV-verket. Hanteringen av närradio-ärenden, såsom tillståndsgivning, tidsregistrering och avgiftsfrågor har tidigare tagit i anspråk drygt hälften av Radio- och TV-verkets resurser. Vissa mindre kvalificerade arbetsuppgifter kommer att försvinna i samband med att reformen genomförs under andra halvåret av 1998.

Sedan år 1997 är information från Radio- och TV-verket tillgänglig via Internet (www.rtvv.se). Verket publicerar också rapporter med statistik.

Av årsredovisningen och budgetunderlaget för år 1997 framgår att verket avser att prioritera de uppgifter som tidigare inte kunnat genomföras: att bevaka utvecklingen inom ljudradio- och televisionsområdet. Dessa uppgifter har därefter kompletterats och omfattar nu hela medieområdet (se även avsnitt 7.3). Under år 1998 har även ytterligare arbetsuppgifter tillkommit, nämligen att meddela föreskrifter och utöva tillsyn i frågor om användning av standarder för sändning av TV-signaler samt handläggning av tillstånd för marksänd digital TV.

Slutsatser

Regeringens bedömning är att förändringsarbetet vid Radio- och TV-verket bör fortgå. Verket bör även i fortsättningen medverka i arbetet med att introducera den digitala tekniken inom medieområdet. Under de kommande åren kommer regeringen och andra intressenter att ha fortsatt behov av kvalificerat underlag som beskriver och analyserar medieområdet. Det är till stor del Radio- och TV-verkets uppgift att ta fram sådant underlag.

Resursåtgången vid verket bör inför år 2001 anpassas till beräknad anslagsnivå.

Regeringen föreslår att Radio- och TV-verkets anslag minskas tillfälligt med 550 000 kronor.

Anslagsnivån återställs år 2000. Medlen används för omprioriteringar inom kulturområdet.

Finansieringen av avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades fr.o.m. år 1998 (se bilaga 1, avsnitt 4). Med anledning av detta gjordes en preliminär beräkning av försäkringspremien. En justering av beräkningen har gjorts för år 1999.

Tabell 8.6 Beräkning av anslaget för år 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	8 022
Pris- och löneomräkning	144
Justering av premier	15
Omprioriteringar	-550
Förslag 1999	7 631

E5 Granskningsnämnden för radio och TV

Tabell 8.7 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1997	Utfall	6 935	Anslags-sparande	1 635
1998	Anslag	6 564	Utgifts-prognos	7 050
1999	Förslag	7 069		
2000	Beräknat	7 196 ¹		
2001	Beräknat	7 305 ²		

¹ Motsvarar 7 069 tkr i 1999 års prisnivå

² Motsvarar 7 069 tkr i 1999 års prisnivå

Granskningsnämnden för radio och TV skall utöva tillsyn över efterlevnaden av regler för sändningarnas innehåll i fråga om ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Nämnden skall även följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten och kan rapportera sina iakttagelser till regeringen eller berörd myndighet.

Anslagssparandet har bl.a. sin förklaring i att vissa projekt och inköp har senarelagts och att verksamheten har befunnit sig i ett uppbyggnadsskede.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under verksamhetsåret har nämnden fattat beslut i 611 ärenden jämfört med 618 ärenden år

1996. Antalet granskningar på eget initiativ uppgick till 31 stycken (83 stycken år 1996). Antalet granskningar på eget initiativ avseende de nationella marksändningarna (avser Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och TV4 AB) har legat på ungefär samma nivå som året innan. Initiativ rörande lokal- och närradion har varit betydligt färre jämfört med tidigare år. Skälet anges vara att nämnden avvaktat med initiativ en tid in på år 1997 i syfte att låta programföretagen inhämta kunskap om den nya radio- och TV-lagen.

Ärenden avseende nationella marksändningar dominerar i alla typer av granskningar. Den genomsnittliga handläggningstiden per ärende var 105 dagar under år 1997. Under föregående år var motsvarande tid något kortare.

Granskningsnämnden för radio och TV har under år 1997 publicerat tre särskilda utbudsstudier, Svenskt TV-utbud 1996, Svensk frukost-TV 1997 och Våld i TV-trailrar. Nämnden har inrättat ett vetenskapligt råd för att bistå med synpunkter på uppläggning, utförande m.m. av utbudsstudierna.

Under våren 1998 har Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB lämnat rapporter med en uppföljning av public service-uppdraget till Granskningsnämnden för radio och TV. Även TV4 har lämnat en rapport till nämnden med en redovisning av hur bolaget har fullgjort de skyldigheter som anges i TV4:s tillståndsvillkor. Nämnden har i sitt beslut den 2 juni 1998 funnit att rapporterna är väl genomförda och att de väsentligen (SVT och SR) eller till stor del (UR) tillgodoser angivna syften. (se även utgiftsområde 17, 12 Film och medier). Däremot konstaterade nämnden att det fanns betydande brister i TV 4:s redovisning. Enligt nämndens mening krävs omfattande kompletteringar och förtydliganden i kommande rapporter från bolaget.

Den 1 juli 1998 infördes nya regler för närradion (prop. 1997/98:77, bet. 1997/98:KU28, rskr. 1997/98:207). Reformeringen av närradion innebär att nämnden kommer att ge närradiofrågor mer uppmärksamhet (se även avsnitt 7.3). I samband med att regeringen lämnade förslag om närradion beslutade även regeringen att Granskningsnämnden för radio- och TV skulle få i uppdrag att undersöka i vilken omfattning närradiosändningar innehåller material som uttrycker hot eller missaktning för folkgrupp. Uppdraget är ett led i en handlings-

plan för att bekämpa främlingsfientlighet och antidemokratiska krafter genom ökad kunskap.

Slutsatser

Regeringen bedömer att Granskningsnämnden för radio och TV i allt väsentligt har uppfyllt målen för verksamheten. Handläggningstiden ligger på en tillfredsställande nivå. De särskilda rapporter som nämnden har redovisat är ett exempel på hur nämnden kan använda sin unika kunskap om programutbudet på ett värdefullt sätt. Arbetet med denna typ av rapporter bör fortgå.

Reformeringen av närradion innebär att Granskningsnämnden för radio och TV skall öka resursinsatsen bl.a. vad gäller granskning av dessa sändningar. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 350 000 kronor.

Finansieringen av avtalsförsäkringar på det statliga området förändrades fr.o.m. år 1998 (se bilaga 1, avsnitt 4). Med anledning av detta gjordes en preliminär beräkning av försäkringspremien. En ytterligare justering har gjorts för år 1999.

Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis genom att medel från rundradiokontot tillförs statsbudgetens inkomstsida. För år 1999 bör nämnden anvisas 4 807 000 kronor från rundradiokontot.

Tabell 8.8 Beräkning av anslaget för år 1999

Tusental kronor

Anslag 1998	6 564
Pris- och löneomräkning	129
Justering av premier	26
Omprioriteringar	350
Förslag 1999	7 069

Fortsatt giltighet av lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio

Regeringens förslag: Lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, som gäller till utgången av år 1998, skall fortsätta att gälla till utgången av år 2000.

Skälen för regeringens förslag: Konstitutionsutskottet utnyttjade i november 1994 sin initiativrätt och lade fram förslag (bet. 1994/95:KU25) till en lag som innebar att det till utgången av år 1995 inte skulle meddelas några nya tillstånd att sända lokalradio enligt lokalradiolagen (1993:120). Enligt utskottet var det viktigt att fortsatt ägarkoncentration kunde hejdas och att de ursprungliga intentionerna i fråga om mångfald och lokal förankring bättre kunde tas till vara.

Innan förslaget lades fram för riksdagen hade det granskats av Lagrådet. Lagrådet framhöll att lediga radiofrekvenser under åtminstone en övergångstid skulle komma att stå outnyttjade om förslaget genomfördes. Men 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen innebär enligt Lagrådet inte bara att radiofrekvenserna skall tas i anspråk utan att de skall tas i anspråk på ett sätt som leder till vidast möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Lagförslaget skulle enligt Lagrådet möjligen kunna godtas om det blev utrett att de som under lagens giltighetstid kan förväntas få tillstånd till sändningar ingår i nätverksbildningar eller på annat sätt är så lierade med varandra att den eftersträvade mångfalden och lokala förankringen inte uppnås. Något underlag för en sådan bedömning hade emellertid enligt Lagrådet inte förebragts.

Konstitutionsutskottet hänvisade, mot bakgrund av Lagrådets synpunkter, till förarbetena till yttrandefrihetsgrundlagen (prop. 1990/91:64). Utskottet anförde i huvudsak följande. Den angivna bestämmelsen sades enligt motiven närmast vara av målsättningskaraktär. En reglering på konstitutionell nivå kan inte gärna gå längre än att uttryckligen framhäva den grundläggande betydelse som måste tillmätas yttrandefrihetens intresse vid alla överväganden om fördelningen av radiofrekvenser. Det sägs vidare i motiven till yttrandefrihetsgrundlagen att en föreskrift av sådan innebörd skulle syfta till att utgöra en spärr mot obehöriga inskränkningar eller ett undergrävande av den frihet att begagna radiomediet för sändningar till allmänheten som även är möjlig och rimlig med hänsyn till andra anspråk på utrymme för radiotrafik. Den skulle inte heller hindra sådana överväganden och hänsynstaganden som även i ett demokratiskt samhälle är ofrånkomliga vid fördelningen av radiofrekvenser. Om riksdagen finner att lagstiftningen på lokalradioområdet inte är ändamålsenlig, måste enligt utskottets mening riksdagen – inom de ramar grundlagen anger – ha

rätt att vidta lagstiftningsåtgärder för att få en ändring till stånd. Åtgärder av det slaget faller väl inom ramen för de överväganden och hänsynstaganden som är ofrånkomliga i ett demokratiskt samhälle. Avsikten med den föreslagna lagen var att hindra att den koncentration av ägande och nätverksbildning av lokalradiostationer som visats vara möjlig skulle fortsätta. En reform som bättre tillgodoser målsättningen i 3 kap. 2 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen skulle därigenom få förutsättningar att bli meningsfull. Det var således enligt utskottets mening här inte fråga om någon sådan obehörig inskränkning eller undergrävande av frihet att begagna radiomediet som det talas om i grundlagsmotiven.

Sedan utskottets lagförslag, med stöd av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen, vilat i tolv månader, beslutade riksdagen i november 1995 en lag om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio, den s.k. stopplagen (1995/96:KU16, rskr. 50).

I september 1995 tillsatte regeringen en kommitté, Lokal- och närradiokommittén, med uppgift att föreslå ändrade regler för lokala ljudradiosändningar.

I december 1995 antog riksdagen en lag om fortsatt giltighet av lagen om tillfälliga bestämmelser i fråga om tillstånd att sända lokalradio (bet. 1995/96:KU19, rskr. 90). Därigenom gällde lagen till utgången av juni 1997 och Radio- och TV-verket kunde fram till dess inte meddela nya tillstånd att sända lokalradio enligt lokalradiolagen.

Genom ett beslut av riksdagen i maj 1997 gavs lagen fortsatt giltighet till utgången av år 1998 (1996/97:KU27, rskr. 1996/97:209). Utskottet angav därvid att den bedömning av rättsläget som gjordes 1995 fortfarande var giltig. Man menade att det var nödvändigt att vidta lagstiftningsåtgärder för att komma till rätta med en utveckling som visat att lagstiftningen inte är

ändamålsenlig från yttrandefrihetssynpunkt. Vidare hänvisade utskottet bl.a. till att Lokal- och närradiokommittén hade lagt fram lagförslag som syftade till ett ändrat urvalsförfarande vid fördelning av tillstånd att sända lokalradio. Förslaget var ämnat att åstadkomma en större ägarspridning och ett varierat programinnehåll. Vid detta tillfälle planerade regeringen att under slutet av år 1997 lämna en proposition till riksdagen med förändringar av reglerna för den lokala radion.

I september 1997 meddelade regeringen att den inte avsåg att genomföra Lokal- och närradiokommitténs förslag såvitt avser ändrade regler för lokalradion. Avgörande för regeringens ställningstagande var den omfattande remisskritiken från flera juridiska instanser. En särskild utredare fick i stället uppdraget att lägga fram förslag om de framtida villkoren för den kommersiella lokalradion (dir. 1997:138). Utredaren skall bl.a. utgå från att sändningstillstånd inte skall fördelas genom ett auktionförfarande. Förslagen skall lämnas till regeringen senast den 1 december 1998.

Regeringen, som ansluter sig till riksdagens tidigare bedömning av rättsläget, anser det angeläget att avvakta den särskilde utredarens förslag. Regeringen föreslår därför en fortsatt förlängning av den s.k. stopplagen till utgången av år 2000.

Regeringen har inte ansett det nödvändigt att, utöver kontakter med Granskningsnämnden för radio och TV samt Radio- och TV-verket, inhämta ytterligare upplysningar och yttranden i ärendet. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen. Den s.k. stopplagen granskades av Lagrådet då den lades fram för riksdagen. Eftersom det nu endast är fråga om en ytterligare förlängning av lagen anser regeringen att frågan är av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande inte behöver inhämtas.